FIL-QORTI TAL-APPELL KRIMINALI

Onor. Imħallef Dr. Aaron M. Bugeja M.A. (Law), LL.D. (melit)

Illum 22 ta' Ġunju 2023

Appell numru 338/2022

Il-Pulizija
vs.
Ruben FARRUGIA

Il-Qorti rat is-segwenti:

A. L-IMPUTAZZJONIJIET

1. Dan huwa appell ta' Ruben FARRUGIA (detentur tal-karta tal-identita' bin-numru 389169M) minn sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) nhar l-4 ta' Lulju 2022 fejn ġie mixli talli:

   (i) F'ismu personali u/jew bħala impjegat u direttur tas-Soċjeta' Easygas Limited Marsa (C45789) bejn 5 ta' Diċembru 2019 u 12 ta' Frar 2020 b'diversi atti magħmulin minnu wkoll jekk fi żminijiet differenti li jiksru l-istess dispożizzjonijiet tal-liġi u li ġew magħmula b'riżoluzzjoni waħda xjentement jew b'negliġenza wża jew qandel ċilindri miġbura mingħand klijenti aħħarin u dan mhux għal fini li jitreġġgħu lura il provditur awtorizzat li kien awtorizzat mir-regolatur kif imsemmi fir-regolament 5A u dan bi ksur tar-regolament 5a dwar Is-Suq tal-Gass Petroleum Likwefatt (Liquified Petroleum Gas Market regulations) (SL545.20) u 28(1)(a) tal-Avviż Legali 249 tal-2008 kif sussegwentement emendat;

(ii) Kif ukoll talli fl-istess żminijiet u ċirkostanzi naqas milli jreġġa' lura ċilindri GPL bħal dak f'isem dak il-klijent aħħari, lill-provditur awtorizzat li jkun awtorizzat biex jimporta u, jew ibiegħ bl-ingrossa GPL u li jkun is-sid ta' dak iċ-ċilindru li jista' jinġarr u dan bi ksur tal-Artikolu 5A tal-L.S. 545.20 dwar Is-Suq tal-Gas Petroleum Likwifatt SL. 545.20;

(iii) Fl-istess dati, ħin, lok u ċirkostanzi wettaq attivita' li għaliha kienet meħtieġa awtorizzazzjoni mingħajr ma kien fil-pussess tal-awtorizzazzjoni valida u dan bi ksur tar-regolamenti 28(1)(d) tal-Avviż Legali 249 tal-2008 kif sussegwentement emendat.

B. IS-SENTENZA APPELLATA

2. Permezz tas-sentenza aktar 'il fuq imsemmija, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali, wara li rat ir-regolament 5A(1), 28(1)(a) u 28(1)(d) tal-L.S. 545.20, iddikjarat lill-imputat appellant mhux ħati tal-ewwel u tat-tielet imputazzjoni u illiberatu minnhom filwaqt li sabitu ħati tat-tieni imputazzjoni u ikkundannatu għal multa ta' għaxart elef euro (€10,000).

C. L-APPELL INTERPOST

3. Illi FARRUGIA appella minn din is-sentenza fejn talab lil din il-Qorti sabiex jogħġobha tirriforma s-sentenza appellata billi tikkonfermaha f'dik il-parti tagħha fejn ġie rilliberat mill-ewwel u mit-tielet imputazzjoni filwaqt li tħassarha u tbiddilha f'dik il-parti fejn sabet ħtija fit-tieni imputazzjoni u konsegwentement tilliberah minnha u altrimenti semmai l-ewwel aggravju ma jintlaqax, tvarja l-piena inflitta u dan wara li stqarr is-segwenti:

(i) Illi l-Ewwel Onorabbli Qorti għamlet apprezzament ħażin tal-provi prodotti: illi l-Qorti wara li semgħet ix-xhieda tal-prosekuzzjoni kif ukoll dik tal-appellant innifsu ddeċidiet li l-ammont ta' ċirka disat elef ċilindru kienu indikattivi li l-appellant in rappreżentanza tas-Soċjeta' Easygas kien jammonta għal leżjoni tal-Lex Specialias S.L. 545.20. Il-Qorti waslet għal din il-konklużjoni minn konsiderazzjoni matematika illi għamlet u għalhekk iddeċidiet li dawn iċ-ċilindri ma kinux ġew irritornati fi żmien stabbilt ta' sebat ijiem. Illi kien l-appellant stess li stqarr illi huma rritornaw mat-tlett mitt ċilindru kuljum u ġieli saħansitra ħadu ċ-ċilindri lura bi trailers sabiex jaqbdu dmirijiethom legalment. Mix-xhieda u provi mressqa qajla wieħed jista' jifhem meta kienu effettivament inġabru dawn iċ-ċilindri.

Għalhekk l-appellant iħoss li l-Qorti tal-Maġistrati (Malta) waslet għal konklużjoni ħażina meta sabet ħtija f'din it-tieni imputazzjoni;

(ii) Il-piena hija eċċessiva tenut kont taċ-ċirkostanzi.

D. L-IRWOL TA' DIN IL-QORTI U L-PRINĊIPJI LEGALI LI SSEGWI

4. Illi din il-Qorti hija Qorti ta' reviżjoni. Ir-rwol tagħha huwa li tirrevedi s-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati. Din il-Qorti ma tbiddilx l-apprezzament tal-provi magħmul mill-Qorti tal-Maġistrati meta din tkun għamlet apprezzament korrett tal-provi li jkunu inġiebu quddiemha. Dwar l-irwol ta' din il-Qorti bħala Qorti tal-Appell Kriminali, fis-sentenza **Ir-Repubblika ta' Malta vs. Emanuel ZAMMIT** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali (Sede Superjuri)[1] intqal hekk:

> kif dejjem gie ritenut huwa principju stabbilit fil-gurisprudenza ta' din il-Qorti li hija ma tiddisturbax l-apprezzament dwar il-provi maghmul mill-ewwel Qorti jekk tasal ghall-konkluzjoni li dik il-Qorti setghet ragjonevolment u legalment tasal ghall-konkluzjoni li tkun waslet ghaliha. Fi kliem iehor, din il-Qorti ma tirrimpjazzax id-diskrezzjoni fl-apprezzament tal-provi ezercitata mill-ewwel Qorti izda taghmel

---

[1] Tal-21 t'April 2005. Ara wkoll Ara, fost ohrajn, l-Appelli Kriminali Superjuri: **Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa**, 16 ta' Ottubru 2003; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Godfrey Lopez** u r-**Repubblika ta' Malta v. Eleno sive Lino Bezzina** 24 ta' April 2003, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Lawrence Asciak sive Axiak** 23 ta' Jannar 2003, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Mustafa Ali Larbed**; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Thomas sive Tommy Baldacchino**, 7 ta' Marzu 2000, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Ivan Gatt**, 1 ta' Dicembru 1994; u **Ir-Repubblika ta' Malta vs George Azzopardi**, 14 ta' Frar 1989; u l-Appelli Kriminali Inferjuri: **Il-Pulizija vs Andrew George Stone**, 12 ta' Mejju 2004, **Il-Pulizija vs Anthony Bartolo**, 6 ta' Mejju 2004; **Il-Pulizija vs Maurice Saliba**, 30 ta' April 2004; **Il-Pulizija vs Saviour Cutajar**, 30 ta' Marzu 2004; **Il-Pulizija vs Seifeddine Mohamed Marshan** et, 21 ta' Ottubru 1996; **Il-Pulizija vs Raymond Psaila et**, 12 ta' Mejju 1994; **Il-Pulizija vs Simon Paris**, 15 ta' Lulju 1996; **Il-Pulizija vs Carmel sive Chalmer Pace**, 31 ta' Mejju 1991; **Il-Pulizija vs Anthony Zammit**, 31 ta' Mejju 1991.

Fil-kawża **Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa** ġie mistqarr li :

> Kif gie ritenut diversi drabi, hawn qieghdin fil-kamp ta' l- apprezzament tal-fatti, apprezzament li l-ligi tirrizerva fl- ewwel lok lill-gurati fil-kors tal-guri, u li din il-Qorti ma tiddisturbahx, anke jekk ma tkunx necessarjament taqbel mija fil-mija mieghu, jekk il-gurati setghu legittimament u ragonevolment jaslu ghall-verdett li jkunu waslu ghalih. Jigifieri l-funzjoni ta' din il-Qorti ma tirrizolvix ruhha f'ezercizzju ta' x'konkluzjoni kienet tasal ghaliha hi kieku kellha tevalwa l-provi migbura fi prim'istanza, imma li tara jekk il-verdett milhuq mill-gurija li tkun giet "properly directed", u nkwadrat fil-provi prodotti, setax jigi ragonevolment u legittimament milhuq minnhom. Jekk il-verdett taghhom huwa regolari f'dan is-sens, din il-Qorti ma tiddisturbahx (ara per ezempju Ir-Repubblika ta' Malta v. Godfrey Lopez u r-Repubblika ta' Malta v. Eleno sive Lino Bezzina decizi minn din il-Qorti fl-24 ta' April 2003, Ir-Repubblika ta' Malta v. Lawrence Asciak sive Axiak deciza minn din il-Qorti fit-23 ta' Jannar 2003, Ir-Repubblika ta' Malta v. Mustafa Ali Larbed deciza minn din il-Qorti fil-5 ta' Lulju 2002, ir-Repubblika ta' Malta v. Thomas sive Tommy Baldacchino deciza minn din il-Qorti fis-7 ta' Marzu 2000, u r-Repubblika ta' Malta v. Ivan Gatt deciza minn din il-Qorti fl-1 ta' Dicembru 1994).

apprezzament approfondit tal-istess biex tara jekk dik l- ewwel Qorti kinitx ragjonevoli fil-konkluzjoni taghha. Jekk, izda, din il-Qorti tasal ghall-konkluzjoni li l-ewwel Qorti, fuq il-provi li kellha quddiemha, ma setghetx ragjonevolment jew legalment tasal ghall-konkluzjoni li tkun waslet ghaliha, allura din tkun raguni valida, jekk mhux addirittura impellenti, sabiex din il-Qorti tiddisturba dik id-diskrezzjoni u konkluzjoni.

5. Għalhekk bħala regola[2] din il-Qorti tal-Appell Kriminali ma tagħmilx evalwazzjoni ġdida tal-provi u tiddeċiedi l-każ hi mill-ġdid b'mod li tissostitwixxi dak ix-xogħol li tkun għamlet il-Qorti tal-Maġistrati qabilha. Il-Liġi timponi l-obbligu fuq il-Qorti tal-Maġistrati li tagħmel l-analiżi tal-provi u tal-argumenti legali fil-kawża biex imbagħad tkun dik il-Qorti li tasal għall-konklużjoni jekk l-imputat ikunx ħati jew mhux ħati tal-imputazzjonijiet li jkunu inġiebu għall-ġudizzju tagħha. Imbagħad jekk xi parti tħossha aggravata minn dik is-sentenza, il-Liġi tipprovdi r-rimedju ta' reviżjoni ta' dik is-sentenza quddiem din il-Qorti. Għalhekk bħala regola, ir-rwol ta' din il-Qorti mhux dak li tissostitwixxi x-xogħol li tkun għamlet il-Qorti tal-Maġistrati iżda li tirrevedi x-xogħol li jkun sar minn dik il-Qorti biex tara jekk il-Qorti tal-Maġistrati setgħetx, legalment u raġonevolment, tasal għall-konklużjonijiet li tkun waslet għalihom. Din il-Qorti tagħmel dan billi tistħarreġ hi stess il-provi li jkunu inġiebu quddiem il-Qorti tal-Maġistrati u l-argumenti li jkunu saru quddiemha. Tant hu hekk li huwa biss f'każijiet eċċezzjonali li din il-Qorti tista' taċċetta li jiġu prodotti provi ġodda fi stadju ta' appell.[3]

6. Jekk din il-Qorti tara li l-Qorti tal-Maġistrati setgħet legalment u raġonevolment tasal għall-konklużjonijiet li waslet għalihom skont il-provi u l-argumenti legali li kellha quddiemha, **<u>anke jekk in bażi tal-istess provi din il-Qorti setgħet tasal għal konklużjonijiet differenti</u>**, din il-Qorti xorta ma tibdilx il-konklużjonijiet milħuqa mill-Qorti tal-Maġistrati. Dan peress li jekk il-Qorti tal-Maġistrati tkun għamlet xogħolha tajjeb, u waslet għal konklużjoni jew waħda mill-konklużjonijiet li hija setgħet legalment u raġonevolment tasal għalihom in bażi għall-provi u l-argumenti legali miġjuba quddiemha u allura tkun waslet għal konklużjoni li fiċ-ċirkostanzi tal-każ kienet korretta jew waħda mill-konklużjonijiet korretti li setgħet tasal għalihom, din il-Qorti ma tkunx tista tibdel dik il-konklużjoni sempliċiment għaliex ma tkunx taqbel magħha għax kienet konklużjoni differenti minn dik li din il-Qorti kienet tasal għaliha li kieku kienet qed tiddeċiedi hi l-każ.

---

[2] u dan sakemm ma jkunx hemm raġunijiet eċċezzjonali entro l-parametri ta' dak li jipprovdi l-artikolu 428(3)(5) tal-Kodiċi Kriminali li din il-Qorti tkun tista' tiddeċiedi hi l-meritu tal-kawża.
[3] U dan biss fil-parametri tar-restrizzjonijiet imsemmija fl-artikolu 424 tal-Kodiċi Kriminali.

7. Apparti minn hekk il-fatt biss li l-appellant ma jkunx jaqbel mal-konklużjonijiet tas-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati mhux biżżejjed biex din il-Qorti tibdel is-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati. Biex il-konklużjoni tal-Qorti tal-Maġistrati tkun tista' tiġi mibdula fl-istadju tal-appell, din il-Qorti trid tkun konvinta li, in bażi għall-provi u l-argumenti legali li tresqu quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, dik il-Qorti ma tkunx setgħet legalment u raġonevolment tasal għall-konklużjoni li tkun waslet in kwantu bħala riżultat ta' dawk il-provi il-konklużjoni li tkun waslet għaliha l-Qorti tal-Maġistrati ma setgħetx tkun dik jew waħda minn dawk li tkun waslet għalihom. Dan allura jfisser li biex din il-Qorti tkun tista' tirrevedi jew tibdel dik il-konklużjoni jkun irid jirriżulta li l-Qorti tal-Maġistrati tkun b'xi mod żbaljat fl-apprezzament tal-provi jew fl-interpretazzjoni tal-argumenti legali imresqin quddiemha. Huwa frott ta' dan l-iżball li jkun sar mill-Qorti tal-Maġistrati li allura jagħti lok lil din il-Qorti tqis li ma jkunx sigur u sodisfaċenti li tistrieħ fuq dawk il-konklużjonijiet li jkunu ġew milħuqa mill-Qorti tal-Maġistrati. F'dak il-każ allura ma jkunx jista' jingħad li l-Qorti tal-Maġistrati tkun setgħet legalment u raġonevolment tasal għall-konklużjoni li tkun waslet għaliha biex b'hekk, din il-Qorti bħala Qorti tal-Appell Kriminali u allura qorti ta' reviżjoni jkollha s-setgħa u d-dmir li tibdel dik is-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati, jew dawk il-partijiet minnha li jirriżultaw li jkunu żbaljati jew li ma jirriflettux il-Liġi.[4]

8. Din il-Qorti trid allura tara jekk u safejn dawn il-provi li jkunu prodotti quddiem il-Qorti tal-Maġistrati jkunu jirrispettaw ir-regoli tal-evidenza fi proċedimenti penali. Allura trid tistħarreġ kemm dak il-provi jkunu legalment ammissibbli kif ukoll sostantivament rilevanti.

9. L-artikolu 637 tal-Kodiċi Kriminali jgħid li għal dak li jirrigwarda xhieda ta' eta' minuri, xhieda tal-imputat kif ukoll ix-xhieda ta' persuni li huma klassifikati taħt l-artikolu 636 tal-Kodiċi Kriminali, fosthom

[4] Ara wkoll, fost oħrajn, l-Appelli Kriminali Superjuri: **Ir-Repubblika ta' Malta vs Rida Salem Suleiman Shoaib**, 15 ta' Jannar 2009; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Paul Hili**, 19 ta' Gunju 2008; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Etienne Carter**, 14 ta' Diċembru 2004; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa**, 16 ta' Ottubru 2003; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Godfrey Lopez** u **Ir-Repubblika ta' Malta vs Eleno sive Lino Bezzina,** 24 ta' April 2003; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Lawrence Asciak sive Axiak,** 23 ta' Jannar 2003, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Mustafa Ali Larbed**, 5 ta' Lulju 2002; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Thomas sive Tommy Baldacchino**, 7 ta' Marzu 2000, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Ivan Gatt**, 1 ta' Diċembru 1994; u **Ir-Repubblika ta' Malta vs George Azzopardi**, 14 ta' Frar 1989; u l-Appelli Kriminali Inferjuri: **Il-Pulizija vs Andrew George Stone**, 12 ta' Mejju 2004, **Il-Pulizija vs Anthony Bartolo**, 6 ta' Mejju 2004; **Il-Pulizija vs Maurice Saliba**, 30 ta' April 2004; **Il-Pulizija vs Saviour Cutajar**, 30 ta' Marzu 2004; **Il-Pulizija vs Seifeddine Mohamed Marshan et**, 21 ta' Ottubru 1996; **Il-Pulizija vs Raymond Psaila et**, 12 ta' Mejju 1994; **Il-Pulizija vs Simon Paris**, 15 ta' Lulju 1996; **Il-Pulizija vs Carmel sive Chalmer Pace**, 31 ta' Mejju 1991; **Il-Pulizija vs Anthony Zammit**, 31 ta' Mejju 1991.

persuni li jkollhom interess fil-kwistjoni li fuqha tkun meħtieġa x-xhieda tagħhom, jew fir-riżultat tal-kawża:

> id-deċiżjoni (dwar il-kredibbilta tagħhom) titħalla fid-diskrezzjoni ta' min għandu jiġġudika l-fatti, billi jittieħed qies tal-imġieba, kondotta u karattru tax-xhud, tal-fatt jekk ix-xhieda għandiex mis-sewwa jew hix konsistenti, u ta' fattizzi oħra tax-xhieda tiegħu, u jekk ix-xhieda hix imsaħħa minn xiehda oħra, u taċ-ċirkostanzi kollha tal-każ.

10. Imbagħad l-artikolu 638 tal-Kodiċi Kriminali jagħmilha ċara li bħala regola għandha tinġieb il-prova l-iktar sħiħa u sodisfaċenti li l-każ ikun jagħti kif ukoll li ma jitħalla barra ebda xhud li x-xiehda tiegħu tkun importanti. Jekk dawk il-provi jkunu jikkonsistu prinċipalment fil-verżjoni ta' xhud waħdieni, jekk ix-xiehda tiegħu tiġi emnuta minn min ikun irid jiġġudika l-każ, allura din ix-xiehda titqies li tkun biżżejjed biex tagħmel prova sħiħa u kompluta minn kollox, daqslikieku l-fatt ikun ġie ippruvat minn żewġ xhieda jew aktar. Għalhekk huwa legalment korrett u permissibbli li Qorti ta' Ġustizzja Kriminali tasal li ssib ħtija f'persuna akkużata fuq ix-xiehda ta' xhud wieħed biss. Dan il-prinċipju ġie konfermat f'diversi każijiet li dawn il-Qrati iddeċidew fil-passat.[5]

11. Meta l-partijiet fi proċeduri penali, jagħżlu li jresqu prova, huma jridu jissodisfaw il-**best evidence rule**, ċjoe jridu jresqu l-aħjar prova li tkun tista' tiġi preżentata fil-każ konkret. Fis-sentenza fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta' Malta vs George Spiteri** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali, ġie ritenut is-segwenti:

> Huwa principju fondamentali fil-process kriminali li l-ligi tesigi li kull min jrid jipprova xi haga, ghandu jressaq l-ahjar prova, u dan jista' biss jaqa' fuq prova sekondarja kemm il-darba din l-ewwel jew l-ahjar prova mhiex disponibbli. Hu veru wkoll, izda, li min ghandu jiggudika jista', skond il-ligi, u minkejja dan il-principju fondamentali appena msemmi, joqghod fuq ix-xhieda anke ta' persuna wahda jekk b'dak li tghid din il-persuna, jikkonvinci lill-gudikant sal-grad tal-konvinciment morali mill-htija tal-persuna akkuzata.

12. Illi allura l-aħjar prova u l-prova l-iżjed sħiħa bħala regola tmur lil hinn minn prova li tkun milquta mir-regola tal-esklużjoni tal-**hearsay evidence**. Fil-fatt din ir-regola tiġi applikata fil-kamp penali Malti b'manjiera partikolari. L-artikoli 598 u 599 tal-Kodiċi ta' Organizazzjoni u Proċedura Ċivili (Kap 12) li jirregolaw **il-hearsay**

---

[5] Ara fost oħrajn l-appelli kriminali sede inferjuri fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Joseph Bonavia** ppreseduta mill-imħallef Joseph Galea Debono u datata s-6 ta' Novembru 2002; **Il-Pulizija vs Antoine Cutajar** ippreseduta mill-Imħallef Patrick Vella u deċiża fis-16 ta' Marzu 2001; **Il-Pulizija vs Carmel Spiteri** ippreseduta mill-Imħallef David Scicluna u deċiża fid-9 ta' Novembru 2011; Ara wkoll **Ir-Repubblika ta' Malta vs Martin Dimech** deċiża mill-Qorti tal-Appell Sede Superjuri u ppreseduta mill-Imħallfin Joseph Filletti, David Scicluna u Joseph R. Micallef u datata 24 ta' Settembru 2004.

evidence, u reżi applikabbli fi proċedimenti quddiem Qrati ta' Ġustizzja Kriminali bis-saħħa tal-artikoli 520(1)(d) u 645 tal-Kodiċi Kriminali jgħidu kif ġej:

> **598.** (1) Bħala regola, il-qorti ma tiħux qies ta' xiehda dwar fatti li x-xhud igħid li ġie jafhom mingħand ħaddieħor jew li qalhom ħaddieħor li jista' jinġieb biex jagħti xiehda fuq dawk ilfatti.
>
> (2) Il-qorti tista', ex officio, jew fuq oppożizzjoni tal-parti, ma tħallix jew tiċħad li jsiru mistoqsijiet bi skop li jittieħdu xiehda bhal dawk.
>
> (3) Iżda l-qorti tista' ġġiegħel lix-xhud li jsemmi l-persuna li mingħandha jkun sar jaf il-fatti li għalihom jirriferixxu dawk ilmistoqsijiet.
>
> **599.** Il-qorti tista', skont iċ-ċirkostanzi, tippermetti xiehda fuq kliem ħaddieħor u tieħu qies tagħha, meta dan l-istess kliem ħaddieħor ikollu, fih innifsu, importanza sostanzjali, fuq il-meritu tal-kawża jew ikun jagħmel parti mill-meritu; inkella meta dan ħaddieħor ma jkunx jista' jinġieb biex jixhed, u l-fatti jkunu tali li ma jkunux jistgħu jiġu ppruvati sewwa xort'oħra, l-aktar f'każijiet ta' twelid, ta' żwieġ, ta' mewt, ta' assenza, ta' servitù, ta' rjieħ ta'immobbli, ta' pussess, ta' drawwiet, ta' ġrajjiet storiċi pubbliċi, ta'reputazzjoni jew ta' fama, ta' kliem jew fatti ta' nies li mietu jew li jkunu assenti u li ma kellhom ebda interess li jgħidu jew jiktbu l-falz, u ta' fatti oħra ta' interess ġenerali jew pubbliku jew li jkunu magħrufa minn kulħadd.

13. Fil-kawża deċiża minn din il-Qorti diversament presjeduta fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Janis Caruana** tal-14 ta' Mejju 2012 mill-Imħallef Lawrence Quintano il-kwistjoni tal-**hearsay evidence** kienet ġiet indirizzata b'dan il-mod:

> 21. Bir-rispett kollu, il-hearsay rule tagħna (fl-artikolu 599) mhix daqshekk riġida daqs kemm wieħed jaħseb. Fil-fatt l-ewwel parti ta' dan l-artikolu jgħid hekk:
> '599. Il-qorti tista', skont iċ-ċirkostanzi, tippermetti xiehda fuq kliem ħaddieħor u tieħu qies tagħha, meta dan l-istess kliem ħaddieħor ikollu, fih innifsu, importanza sostanzjali, fuq il-meritu tal-kawża jew ikun jagħmel parti mill-meritu; inkella meta dan ħaddieħor ma jkunx jista' jinġieb biex jixhed, u l-fatti jkunu tali li ma jkunux jistgħu jiġu ppruvati sewwa xort'oħra,'
>
> 22. Fil-fatt fil-kawża 'Joseph Mary Vella et versus il-Kummissarju tal-Pulizija' il-Qorti Kostituzzjonali nhar it-13 ta' Jannar 1988 qalet hekk:
> 'Issa, fil-każ preżenti, si tratta ta' depożizzjoni ta' xhud dwar x'qallu ħaddieħor li ma jistax jiġi prodott minħabba li x-xhud ġie marbut bis-sigriet professjonali fuq l-identita' ta'dan il-ħaddieħor. Ċertament il-klem ta' dan il-ħaddieħor jistgħu, fiċ-ċirkostanzi tal-każ, ikollhom importanza sostanzjali fuq il-mertu tal-kawża. Għalhekk il-Qorti ma tara l-ebda raġuni l-għala għandha tiddipartixxi millkonlużjoni tal-ewwel qorti (li tħalli lil dan ix-xhud jiddeponi).'
>
> 23.Ukoll fl-Ingilterra u f'Wales ir-regola tal-hearsay m'għadhiex stretta daqsa qabel. Il-Qorti Ewropea Dwar id-Drittijiet tal-Bniedem fil-każ ' Al-Khawaja and Tahery versus the United Kingdom' tal-15 ta' Diċembru 2011 (deċiżjoni tal-Grand Chamber) qalet hekk f'pargrafu 130:

‘However, the Court notes that the present cases have arisen precisely because the legal system in England and Wales has abandoned the strict common law rule against hearsay evidence. Exceptions to the rules have been created, notably in the 1988 and 2003 Acts, which allowed for admission of ST’s statement in Al-Khawaja’s case and T’s statement in Tahery’s case.’

24. Fil-każ ta’ Al-Khawaja, ST kienet għamlet rapport lill-Pulizija numru ta’ xhur sewwa wara li kienet allegatament assaltata minn tabib. ST għamlet suwiċidju qabel il-ġuri. L-Imħallef li ppresieda ħalla li jinqara r-rapport waqt il-ġuri u ta direzzjonijiet appożiti. (Ara paragrafi 9 -19 tal-istess sentenza). Il-Grand Chamber ma sabitx vjolazzjoni talartikolu 6 (ara par.158 tas-sentenza).

25. Issa, jekk wieħed janalizza s-sitwazzjoni fil-każ li jinsab fil-preżent quddiem il-Qorti, ir-rapport bl-ebda mod ma jgħid li min għamel ir-rapport dwar is-serqa indika lill-appellant. Kieku kien hekk ir-rapport kien ikun prova li sar it-tali kliem iżda mhux prova li l-appellant wettaq is-serqa għalkemm l-istess rapport kien ikun jista’ jintuża biex jikkorobora provi oħra. (Ara: Subramianiam v Public Prosecutor (1956) 1.W.L.R.956 at 969, PC).2 Fir-rapport odjern m’hemmx xi allegazzjoni bħalma ma għamlet ST fil-każ ‘Al-khawaja vs UK’ jew xi sitwazzjoni simili għal dak li aċċettat il-Qorti Kostituzzjonali. Hawn għandna biss rapport li saret is-serqa, ta’ xhiex, fejn u meta. Min għamel ir-rapport mhux Malti, ma semma lil ebda persuna bħala suspettat, u ma jistax joqgħod jinġieb Malta biex jikkonferma li saret serqa ta’ laptop. Terġa’ min għamel irrapport ma joqgħodx f’xi pajjiż fil-viċin.

26. Għalhekk il-Qorti, wara li rat iċ-ċirkostanzi tal-każ, u wara li rat l-artikolu 599 tal-Kap 12 res applikabbli għall-Kap 9, qed tiddeċiedi li fil-proċess teżisti prova li hija ammissibbli. Ir-rapport huwa prova li saret is-serqa u ta’ xejn aktar.

14. Oltre minn hekk fis-sentenza tal-Qorti Kriminali deċiża nhar l-24 t’Ottubru 2011 fil-kawża fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta’ Malta vs. Mario Azzopardi** ġie deċiż is-segwenti:

Li l-artikoli relevanti dwar il-Hearsay Rule huma l-artikoli 598 u 599 tal-Kap 12 reżi applikabbli għall-Kap 9 bl-artikolu 645 tal-Kap 9.

Il-każ li mhux l-ewwel darba li ġie ċitat b’approvazzjoni dwar il-hearsay rule f’kawżi ta’ natura kriminali huwa Subramaniam v. Public Prosecutor fejn insibu dan il-kliem:
‘Evidence of a statement made to a witness by a person who is not himself called as a witness may or may not be hearsay. It is hearsay and inadmissible when the object of the evidence is to establish the truth of what is contained in the statement. It is not hearsay and is admissible when it is proposed to establish by the evidence, not the truth of the statement, but the fact that it was made. The fact that the statement was made, quite apart from its truth, is frequently relevant in considering the mental state and conduct thereafter of the witness or of some other person in whose presence the statement was made.’

Jekk wieħed jimxi mal-prinċipji ta’ dan il-każ allura ċerti persuni li magħhom ikun tkellem l-allegat vittma jistgħu jkunu prodotti (per eżempju, psikologu, għalliem jew social worker, il-ġenituri jew qraba fil-qrib tal-allegat vittma). Dawn jistgħu jixhdu li l-allegat vittma tassew qal hekk. Tali xhieda hija biss prova li l-allegat vittma tassew qal hekk, iżda mhux li dak li qed jgħid l-allegat vittma huwa tassew minnu. Jekk wieħed jeżamina l-ewwel sentenza tal-artikolu 599 tal-Kap 12, wieħed jista’ jikkonkludi li l-hearsay rule fil-Liġi tagħna mhix daqshekk assoluta. U filfatt hekk

qalet il-Qorti Kostituzzjonali hija u tiddeċiedi il- każ ‘Joseph Mary Vella et versus Il-Kummissarju tal-Pulizija’ (13 ta’ Jannar 1988) fejn il-Qorti kkonfermat digriet tal-Prim’Awla biex jitħalla jixhed Prokuratur Legali li kien marbut bis-sigriet professjonali. Dan tħalla jixhed mingħajr ma kellu jikxef isem it-terza persuna li kienet qaltlu biex il-fatti li fuqhom kellhom jixhed il-Prokuratur Legali. Peress li d-depożizzjoni, li tista’ tkun hearsay, tista’ tkun prova diretta li ntqal xi ħaġa, ma tistax tiġi esklusa flistadju tal-eċċezzjonijiet preliminari.

F’dak li huma deċiżjonijiet kriminali, il-Qrati tagħna issa ilhom sew isegwu il-prattika dwar il-hearsay rule. (Ara dwar dan il-punt: Ir-Repubblika versus Meinrad Calleja). Reċentement il-Qorti tal-Appell Kriminali diversament preseduta qalet hekk:’

Fil-limit tal-użu li għamlet l-ewwel Qorti tal-okkorenza msemmija, ma hemm xejn irregolari. Hu ben stabbilit li waqt li prova hearsay ma hix prova tal-kontenut ta’ dak li jiġi rapportat li ntqal, hi prova li dak rapportat li ntqal fil-fatt intqal fiċ-ċirkostanzi, data, post u ħin li ntqal u in kwantu tali hi ċirkostanza li meħuda ma’ provi u ċirkostanza oħra tista’ wkoll tikkontribwixxi għall-apprezzament li tagħmel il-Qorti.’ (1 t’April 2011 ‘Il-Pulizija versus Fabio Schembri’ preseduta mill-S.T.O. il-Prim Imħallef Dr Silvio Camilleri).

15. Apparti dan fis-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fil-kawża fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta’ Malta vs. Angelus Vella**, deċiża nhar it-30 ta’ Lulju 2015, ir-regola dwar il-**hearsay evidence** ġiet spjegata b’dan il-mod kwantu sempliċi daqskemm ċar:

Ilu ben stabbilit minn din il-Qorti, kif anki rilevat mill-ewwel Qorti fis-sentenza tagħha, li mhux kull relazzjoni ta’ x’qal ħaddieħor tikkostitwixxi hearsay evidence iżda jekk dak rapportat hux hearsay evidence jew le jiddependi mill-użu li wieħed jippretendi li jsir minn dak rakkontat. Jekk dak rakkontat jiġi preżentat bħala prova tal-kontenut tiegħu allura dak ikun hearsay evidence u bħala tali inammissibbli iżda jekk dak rakkontat jiġi preżentat mhux bħala prova tal-kontenut tiegħu iżda bħala prova li dak li ntqal verament intqal fiċ-ċirkostanzi ta’ data, post u ħin li fihom intqal allura dan ma jkunx hearsay evidence u huwa ammissibbli għal ċerti għanijiet legali legittimi bħal sabiex tiġi kontrollata x-xiehda diretta tax-xhud li l-kliem tiegħu ikun qiegħed jiġi rapportat jew, fiċ-ċirkostanzi idoneji, anki sabiex tiġi korroborata xiehda diretta oħra.

16. Huwa għalhekk li qabel xejn allura l-provi fi proċedimenti kriminali trid tkun l-aħjar prova u l-prova l-iżjed sħiħa. Biss dan ma jfissirx li f’ċerti każijiet dawn il-provi ma jistgħux iwasslu għal xi konflitt fil-provi prodotti. Kif gie ritenut fl-appell kriminali fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Joseph Thorne:**[6]

mhux kull konflitt fil-provi ghandu awtomatikament iwassal ghall-liberazzjoni tal-persuna akkuzata. Imma l- Qorti, f’ kaz ta’ konflitt fil-provi, trid tevalwa l-provi skond il-kriterji enuncjati fl-artikolu 637 tal-Kodici Kriminali w tasal ghall-konkluzjoni dwar lil min trid temmen u f’ hix ser temmnu jew ma temmnux’.

[6] Deċiza fid-9 ta’ Lulju 2003 mill-Qorti tal-Appell Kriminali Sede Inferjuri ippreseduta mill-Imħallef Joseph Galea Debono.

17. L-għan li titressaq l-aħjar prova u dik l-aktar sħiha huwa li kemm jista' jkun fil-proċess kriminali toħroġ il-verita storika. Iżda din hija l-ikbar sfida li jkollhom dawn il-Qrati minħabba li l-evidenza li tinġieb quddiemhom - kemm dik diretta, kif ukoll dik indiretta - mhux dejjem neċessarjament twassal li tiġi skoperta dik il-verita'. Xhud jista' jkun konsistenti kemm fil-veritajiet li jgħid, kif ukoll fil-gideb tiegħu. Minħabba f'hekk jeżisti r-reat ta' sperġur. Il-Qrati ma għandhomx id-don li jaqraw l-imħuħ tan-nies. Il-Qrati jippruvaw jifhmu xi jkollhom f'moħħhom, f'qalbhom u fil-kuxjenza tagħhom in-nies li jidhru quddiemhom biss mill-kliem li jgħidu u mill-egħmil tagħhom. U l-Qrati huma marbuta li fid-deċiżjonijiet tagħhom jistrieħu biss fuq il-provi li jkunu nġiebu quddiemhom.

18. Il-Liġi tal-proċedura Maltija hija mnisla mis-sistema Ingliż fejn persuna akkużata tista' tiġi misjuba ħatja biss meta fil-każ tagħha tkun inġiebet l-aħjar prova u dik l-aktar sħiħa u li bis-saħħa tagħha l-ħtija ta' dik il-persuna tkun ġiet pruvata **<u>lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni</u>**. Biex persuna tiġi misjuba ħatja, il-Liġi kriminali **<u>ma teħtieġx</u>** li din tkun stabbilita b'ċertezza assoluta. Il-Liġi Maltija teħtieġ li biex Qorti ta' Ġustizzja Kriminali ssib akkużat ħati din trid tkun ċerta - lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni - "sure" fis-sistema Legali Ingliż,[7] li l-każ ikun seħħ skont kif tkun qed tipprospetta l-Prosekuzzjoni. Dan huwa l-livell ta' konvinċiment meħtieġ mill-Liġi biex tinstab ħtija; livell ta' konvinċiment li huwa anqas miċ-ċertezza assoluta, iżda li huwa ogħla mill-bilanċ tal-probabbilitajiet. Għalhekk biex tkun tista' tinstab ħtija fl-akkużat il-grad ta' suffiċjenza probatorja trid twassal lil min irid jiġġudika l-fatti li jħossu ċert, "sure", mill-ħtija tal-akkużat lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni.

19. Fil-każ Ingliż **Majid**,[8] Lord Moses stqarr hekk:

> Judges are advised by the Judicial Studies Board, as they have been for many years, to direct the jury that before they can return a verdict of guilty, they must be sure that the defendant is guilty.

20. Inoltre, fil-ktieb tagħhom **The Modern Law on Evidence**, Adrian Keane u Paul McKeown[9] jgħidu s-segwenti:

> In the wake of difficulties encountered with the formula of proof beyond reasonable doubt, Majid makes it clear that the direction on the criminal standard must adhere

[7] **R v Majid**, 2009, EWCA Crim 2563, CA at 2
[8] ibid.
[9] Oxford University Press, 2012, p. 106 – 108.

to the formula of proof by being "sure", in accordance with the longstanding advice given to judges by the Judicial Studies Board. That advice currently contained in the Crown Court Bench Book, is simply that the prosecution prove their case if the jury, having considered all the relevant evidence, are sure that the accused is guilty. Further explanation is described as 'unwise'. If the jury are not sure then, they must find the accused not guilty.

21. Il-livell ta' konvinċiment fil-livell ta' "sure" mhux ġdid għas-sistema Penali Malti fejn saħansitra l-Imħallef William Harding fis-sentenzi tiegħu kien jirreferi għal dal-kunċett bħala l-prinċipju tal-konvinċiment sal-grad **tas-sikurezza**. Hekk per eżempju fl-appell kriminali fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Joseph Peralta** deċiż mill-Qorti Kriminali nhar il-25 t'April 1957 dik il-Qorti kienet qalet li f'dak il-każ, in bażi għall-provi miġjuba quddiemha hija setgħet tasal **b'sikurezza** għall-konklużjoni fir-rigward tal-istat ta' ħtija tal-imputat biex b'hekk ġja mill-1957 dik il-Qorti kienet irrikonoxxiet l-ekwivalenza bejn l-istat mentali ta' sikurezza mal-grad ta' konvinċiment lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni, kif ukoll anke illum rifless fil-ġurisprudenza l-aktar reċenti fl-Ingilterra u Wales.

22. Livell ta' konvinċiment inqas minn dak tas-sikurezza huwa l-livell tal-bilanċ tal-probabbilitajiet. Dan huwa l-livell ta' konvinċiment li huwa meħtieġ li jintlaħaq mid-Difiża fil-każ li din tagħżel li tressaq prova jew argument favur l-akkużat. Jekk id-Difiża tipprova l-punt tagħha fuq bażi ta' probabbilita, jew tislet argument, inkluż mill-provi tal-Prosekuzzjoni stess, u jirnexxielha ddaħħal dubju dettat mir-raġuni, b'mod li minħabba f'hekk Qorti ta' Ġustizzja Kriminali ma jkollhiex dik is-sikurezza fil-ħtija tal-akkużat, allura f'dak il-każ, dik il-Qorti ma tkunx tista' ssib ħtija fl-akkużat u għandha tgħaddi sentenza li l-akkużat ma jkunx ħati. U huwa biss meta jkun hemm **id-dubju veru, bażat fuq ir-raġuni, fuq is-sens komun u fuq il-buon sens, ċjoe d-dubju li jibqa' jippersisti wara li jsir stħarriġ dettaljat u b'attenzjoni, b'diliġenza u b'mod imparzjali tal-provi u l-argumenti kollha li jkunu ġew imresqin mill-Prosekuzzjoni u mid-Difiża** li mbagħad, jekk jibqa' jippersisti dan id-dubju, jkun jista' jingħad li dak il-livell ta' sikurezza, ossija konvinċiment lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni ma jkunx intlaħaq; u li allura bħala konsegwenza, il-Qorti ma tkunx tista' tiddikkjara lill-ħati tal-akkużi miġjuba kontrih.

23. Issa l-Liġi tafda primarjament f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati l-eżerċizzju tal-analiżi tal-provi u l-ġudizzju dwar jekk l-imputat huwa ħati jew mhux ħati tal-imputazzjonijiet li jkunu ġew miġjuba kontra tiegħu. Dan peress li l-Qorti tal-Maġistrati bħala Qorti ta' Ġudikatura

Kriminali, in kwantu tkun il-Qorti ta' ġurisdizzjoni dwar il-meritu tal-każ partikolari, tkun fl-aħjar qagħda li tqis u tevalwa l-provi kollha għaliex, normalment, tkun għexet personalment il-proċess quddiemha. Dik il-Qorti hija fdata bl-irwol li tara u tisma' lix-xiehda jixhdu quddiemha - ħaġa li bħala regola din il-Qorti – in kwantu hija Qorti ta' reviżjoni – ma jkollhiex l-opportunita li tagħmel.

24. U minn dan joħroġ kemm huwa għaqli li l-Liġi tħalli prinċipalment dan l-eżerċizzju ta' analiżi, apprezzament tax-xiehda u l-eventwali deċiżjoni fil-meritu dwar il-ħtija tal-imputat f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati. U huwa għalhekk ukoll li dan l-eżerċizzju li jsir minn dik il-Qorti fih responsabilita kbira; u li din il-Qorti ttih il-piż li jixraqlu, b'mod li allura dak l-eżerċizzju ta' analiżi u skrutinju ma jistax jiġi disturbat kif ġieb u laħaq. Kif spjegat iżjed il-fuq jiġi disturbat meta din il-Qorti ta' reviżjoni tara li d-deċiżjoni tal-Qorti tal-Maġistrati ma tkunx waħda minn dawk li legalment u raġonevolment setgħet tasal għalihom.

25. Anke fejn il-Qorti tal-Maġistrati, għal xi raġuni jew oħra, ma tkunx semgħet ix-xhieda kollha hi stess, xorta waħda l-Liġi tafda l-eżerċizzju tal-analiżi u deċiżjoni dwar il-fatti f'idejn dik il-Qorti tal-Maġistrati. Il-Qorti tal-Appell ma taqbadx u tibdel id-deċiżjoni tal-Qorti tal-Maġistrati kif ġieb u laħaq, u dan għar-raġuni miġjuba fil-kawża **Il-Pulizija vs. Lorenzo Baldacchino** deċiża mill-Qorti Kriminali bħala Qorti ta' appell deċiża nhar it-30 ta' Marzu 1963 mill-Imħallef William Harding fejn intqal is-segwenti:

> Ma hemmx bżonn jinghad li l-komportament tax-xhud (demeanour) hu fattur importanti ta' kredibilita (ara Powell, On Evidence, p. 505), u kien, ghalhekk, li inghad mill-Qrati Ingliżi segwiti anki mill-Qrati taghna, illi "great weight should be attached to the finding of fact at which the judge of first instance has arrived" (idem, p. 700), appuntu ghaliex "he has had an opportunity of testing their credit by their demeanour under examination".

26. Biex tagħlaq fuq dan il-punt, din il-Qorti tirreferi għall-appell kriminali **Il-Pulizija vs. Vincent Calleja** deċiż nhar is-7 ta' Marzu 2002 fejn dwar l-irwol aħħari ta' din il-Qorti tal-Appell bħala qorti ta' reviżjoni tas-sentenżi tal-Qorti tal-Maġistrati intqal li:

> F'dan l-ezercizzju pero' din il-Qorti ser issegwi l-insenjament ta' din il-Qorti diversament preseduta u dik tal-Qorti tal-Appell Kriminali minn appelli mill-Qorti Kriminali u cioe' li il-funzjoni ta' din l-Onorabbli Qorti mhux li terga taghmel gudizzju mill-gdid fuq il-kaz partikolarment ghal dak li jirrigwarda il valutazzjoni u evalwazzjoni tal-fatti tal-kaz, imma biss li tillimita ruha li tara

> jekk id-decizjoni tal-ewwel Qorti hix "unsafe and unsatisfactory" fuq il-bazi tar-rizultanzi fil-prim'istanza. Mhux bizzejjed li din il-Qorti jista' jkollha opinjoni differenti mill-ewwel Qorti ghal dak li jirrizulta mill-provi, ghax, jekk l-ewwel Qorti setghet ukoll xorta wahda tasal ghad-decizjoni li waslet ghaliha fuq il provi li kienu quddiemha, mhux il-funzjoni ta' din il-Qorti li tissostiwixxi tali decizjoni bid-decizjoni taghha.

E. IL-KONSIDERAZZJONIJIET TA' DIN IL-QORTI

27. Illi dan il-każ jitratta kwerela li saret nhar it-12 ta' Frar 2020 mir-Regolatur għas-Servizzi tal-Ilma u tal-Enerġija fir-rigward ta' xi allegati irregolaritajiet li setgħu kienu qiegħdin iseħħu fl-impjant tal-Easygas Ltd f'Ħal Luqa. Mill-investigazzjonijiet tal-Pulizija rriżulta li d-direttur tal-kumpanija Easygas kien ċertu Ruben FARRUGIA – l-appellant.

28. Nhar it-30 ta' Awissu 2020, l-appellant FARRUGIA ġie msejjaħ jattendi l-Għassa ta' Ħal Luqa sabiex jiġi mitkellem. Ingħata d-dritt li jikkonsulta ma' avukat tal-fiduċja tiegħu liema dritt huwa rrifjuta. Sussegwentement il-Pulizija nfurmatu li kienu sejrin joħorġu akkużi fil-konfront tiegħu u preċiżament nhar l-4 ta' Ottubru 2021 tressaq quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali mixli bl-imputazzjonijiet kif ingħad iktar 'il fuq f'din is-sentenza.

Ikkunsidrat

29. Illi l-imputat appellant ġie misjub ħati mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) għal ksur tar-Regolament numru 5A(1) tar-Regolamenti dwar is-Suq tal-Gass *Petroleum* Likwefatt, L.S. 545.20 ċjoe' tat-tieni imputazzjoni miġjuba kontra tiegħu. Ir-Regolament 5A(1) jaqra bil-mod segwenti:

> **Xejn m'għandu jipprojbixxi lil provditur awtorizzat** li jkun awtorizzat biex jimporta u, jew ibigħ bl-ingrossa l-GPL u, jew lil provditur awtorizzat li jkun awtorizzat mir-Regolatur biex ibiegħ bl-imnut GPL, inkluż il-bejgħ bl-imnut ta' ċilindri mimlija bil-GPL li jistgħu jinġarru, **milli jiġbor ċilindru li jista' jinġarr mingħand klijent aħħari u milli jreġġa' lura ċilindru tal-GPL**[10] **bħal dak f'isem dak il-klijent aħħari**, **lill-provditur awtorizzat li jkun**

[10] Enfasi ta' din il-Qorti.

awtorizzat biex jimporta u, jew ibigħ bl-ingrossa GPL u li jkun is-sid ta' dak iċ-ċilindru li jista' jinġarr:[11]

Iżda l-provditur awtorizzat li jkun awtorizzat biex jimporta u, jew ibigħ bl-ingrossa GPL u, jew il-provditur awtorizzat li jkun awtorizzat mir-Regolatur biex ibigħ bl-imnut GPL, inkluż il-bejgħ bl-imnut ta' ċilindri mimlija bil-GPL li jistgħu jinġarru, **għandu jreġġa' lura ċilindri li jistgħu jinġarru li jinġabru mingħand klijenti aħħarin bi spejjeż tiegħu, lill-provditur awtorizzat** li jkun awtorizzat mir-Regolatur biex jimporta u, jew ibigħ bl-ingrossa GPL **u li jkun is-sid ta' dak iċ-ċilindru li jista' jinġarr f'intervalli ta' sebat ijiem kalendarji 'l bogħod minn xulxin:**

Iżda wkoll, **il-piż tal-prova li ċilindri li jistgħu jinġarru li jkunu ġew miġbura mill-klijenti aħħarin treġġgħu lura lis-sid ta' dak iċ-ċilindru li jista' jinġarr, għandu jkun fuq il-provditur awtorizzat** li jkun awtorizzat biex jimporta u, jew ibigħ bl-ingrossa GPL u, jew fuq il-provditur awtorizzat li jkun awtorizzat mir-Regolatur biex ibigħ bl-imnut GPL, inkluż il-bejgħ bl-imnut ta' ċilindri mimlija bil-GPL li jistgħu jinġarru u **li ma jkunx is-sid taċ-ċilindru li jista' jinġarr.**

Għalhekk provditur awtorizzat mir-Regolatur għas-Servizzi tal-Ilma u tal-Enerġija, jista' jiġbor ċilindiri tal-gass appartenenti lil provditur awtorizzat ieħor bħala parti mill-operat tiegħu fil-provvista tal-gass lill-klijenti, iżda dawn l-istess ċilidri jridu mbagħad jiġu kkonsenjati lura lis-sid tagħhom, ċjoe lill-provditur awtorizzat l-ieħor **f'intervalli ta' sebat ijiem kalendarji 'l bogħod minn xulxin** bejn il-ġabra taċ-ċilindru u l-kosenja tiegħu lil sidu**.** Din il-lokuzzjoni ġiet interpretata bħala li tfisser li din il-konsenja lura taċ-ċilindri miġbura mill-provditur awtorizzat li ma jkunux tiegħu jkunu jridu jiġu konsenjati lill-provditur awtorizzat li jkun sidhom fi **żmien sebat ijiem kalendarji bejn il-ġabra taċ-ċilindru u l-konsenja.**

30. L-għan ta' din il-Liġi huwa wieħed li jassikura l-iskambju f'qasir żmien taċ-ċilindri tal-gass li jkunu jappartjenu lil provdituri awtorizzat lill-providtur awtorizzat l-ieħor li jkun is-sid ta' dawk iċ-ċilindri. Dan huwa obbligu li jagħmel sens iktar u iktar bħal fil-każ tas-suq Malti fejn hemm biss żewġ provdituri awtorizzati u li għalhekk fejn in-nuqqas ta' konsenja f'qasir żmien taċ-ċilindri lill-provditur awtorizzat sid taċ-ċilindri tkun tista' twassal għal xkiel fl-operat ta' dan il-provditur awtorizzat u konsegwentement xkiel fil-kompetittivita tiegħu fis-suq. Dan it-tip ta' xkiel, il-Liġi ma tridux. Tant hu veru li l-istess Liġi hija iebsa mal-provditur awtorizzat li ma jkunx is-sid taċ-ċilindri miġbura minnu peress li titfa' fuqu l-piż tal-prova biex juri li

[11] Enfasi ta' din il-Qorti.

huwa jkun effettivament ikkonsenja lill-provditur awtorizzat l-ieħor li jkun sid iċ-ċilindri li jkun ġabar fi żmien sebat ijiem kalendarji.

31. Għalhekk ladarba jiġi pruvat lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni li provditur awtorizzat ikun ġabar u ġie fil-pussess ta' ċilindri li ma jkunx is-sid tagħhom, imbagħad ikun jispetta lilu li jipprova, sal-grad tal-probabbli, li jkun ikkonsenjahom lura lill-provditur awtorizzat li jkun sid dawk iċ-ċilindri miġbura minnu fiż-żmien is-sebat ijiem kalendarji li ssemmi l-Liġi.

32. F'paġna 80, fix-xhieda ta' Paul Agius Delicata, rappreżentant tal-Liquigas Malta Limited, wieħed isib riassunt dettaljat tal-proċedura li kienet fis-seħħ bejn iż-żewġ provdituri awtorizzati f'Malta: l-Easygas u l-Liquigas, għal dak li jirrigwarda l-ġbir u l-iskambju ta' ċilindri tal-gass. Igħid hekk:

> Issa llum emm ir-regulations l-MPG regulations they allow li emm e li xi ħadd qiegħed ibiegħ iċ-ċilindri mimlijin jirċievi lura, jippikja lura minn fuq is-suq iċ-ċilindri vojta li jistgħu ikunu anke tal-, tal-, kompetitur. Jiġifieri emm fil-każ ta' Liquigas tista' tbiegħ ċilindru li huwa aħdar għax iċ-ċilindri tal-Liquigas huma ħodor, tpoġġi ċilindru mimli fuq is-suq u tippikja mingħand il-klijent iċ-ċilindru l-griż e li huwa owned, owned mill-Easy Gas imbagħad hemm obbligu li fi żmien sebat ijien kalendarji dak iċ-ċilindru jrid jiġi ritornat lura lill-owner tiegħu. Fil-każ tagħna meta nippikjaw iċ-ċilindri l-griżi jridu jmorru lura għand l-Easy Gas within seven days.

33. Il-fatt waħdu li provditur awtorizzat ikollu għandu jew ikun qed iżomm ċilindri li jkun ġabar u li ma jkunux tiegħu ma jammontax għal reat bi ksur tal-L.S. 545.20. Huwa biss jekk dak il-provditur awtorizzat ma jreġġax lura dawk iċ-ċilindri tal-provditur awtorizzat l-ieħor li jkun ġabar fi żmien sebat ijiem illi jwassal għall-kommissjoni ta' dan ir-reat.

34. Issa, f'dan il-każ, jirriżulta ċar li fid-data ta' meta saret l-ispezzjoni mir-rappreżentanti tar-Regolatur iż-żewġ provdituri awtorizzati kellhom fil-pussess tagħhom ċilindri tal-gass li kienu jappartjenu lill-provditur awtorizzat l-ieħor. Iżda tirriżulta diskrepanza enormi bejn in-numru ta' dawk iċ-ċilindri tal-Liquigas li kienu miżmuma mill-appellant f'isem l-Easygas u n-numru ta' dawk iċ-ċilindri tal-Easygas li kienu miżmuma mill-Liquigas. Fejn il-Liquigas kienu qegħdin fil-pussess ta' mija u għoxrin (120) ċilindru li kienu jgħajjtu lil Easygas; minn naħa tagħhom l-Easygas kienu qegħdin iżommu numru preċiżat ta' elf seba' mija u ħamsa u għoxrin (1725) ċilindru tal-Liquigas li kienu magħduda iżda mbagħad kien

hemm munzell ta' ċilindri, mitfugħin fuq xulxin, li skont ir-rappreżentanti tar-regolatur kienu jammontaw għal madwar tmint (8000) elef ċilindru ieħor. L-ammont ta' ċilindri li kien hemm f'dan il-munzell ma ġiex stabbilit bi preċiżjoni matematika iżda jirriżulta li huwa stima ta' dawk iċ-ċilindri kollha li kien hemm. Dan huwa mistqarr ukoll mill-appellant fix-xiehda tiegħu fejn jgħid, f'paġna 95, li r-rappreżenant tar-Regolatur ma qagħdx joqgħod jgħoddhom. Iżda minn naħa tiegħu l-appellant l-anqas ikkontesta l-ammont ta' ċilindri. Anzi minn naħa tiegħu - anke peress li jistqarr li għad hemm proċeduri oħra kontra l-Liquigas minħabba kumpens li jippretendi li huwa dovut għall-ġarr u konsenja ta' ċilindri tal-gass minn naħa ta' Easygas – jikkonċedi li kien hemm madwar disat elef ċilindru tal-gass miżmuma għand Easygas u li kienu jridu jiġu konsenjati lil Liquigas. Saħansitra huwa jgħid li "hu jrid itini d-differenza minn disat elef minus mija u għoxrin. Id-differenza sallum, sal-ġurnata tal-llum ilna għaddejjin bil-kawża xi sitt snin, one point five million".

35. B'hekk, bħala fatt l-anqas l-appellant innifsu ma kkontesta l-fatt li maħżuna għand il-kumpanija mmexxija minnu kien hemm ħażna ta' l-fuq minn disat elef ċilindru tal-gass li jgħajjtu lil Liquigas. Ir-relazzjoni bejn Easygas u Liquigas hija dik ta' kompetituri u b'hekk din iċ-ċirkostanza trid ukoll tittieħed in konsiderazzjoni biex wieħed jifhem aħjar il-forma mentis tal-partijiet rispettivi. Ibda biex dan huwa pruvat f'paġna 81 tax-xhieda ta' Paul Agius Delicata, rappreżentant tal-Liquigas, fejn jgħid li l-Easy Gas ma kienetx bejjiegħa awtorizzatt ta' Liquigas sabiex joffri s-servizzi tagħha, imma kienet meqjusa bħala l-kompetitur tal-Liquigas fis-suq tal-provvista taċ-ċilindri GPL. U lanqas dan il-fatt ma jirriżulta kkontestat.

36. B'hekk huwa indubitat li dak it-total ta' disat elef seba' mija ħamsa u għoxrin (9725) ċilindru tal-gass li kienu nstabu fl-impjant tal-Easygas fl-ispezzjoni illi saret nhar it-23 ta' Diċembru 2019 kellhom jiġu rritornati lill-Liquigas u dan fi żmien sebat ijiem minn meta nġabru. Huwa minnu dak li jilmenta l-appellant li ma nġabetx prova soda dwar id-data ta' meta kull tali ċilindru kien ġie miġbur biex b'hekk ma setgħax jingħad b'ċertezza meta kienu jiskadu dawk is-sebat ijiem bejn il-ġabra u l-konsenja. L-anqas ma nġiebet prova soda li turi jekk sebat ijiem wara li saret dik l-ispezzjoni kienx ġie verifikat jekk effettivament dak l-ammont ta' ċilindri kienx għadu fl-impjant tal-Easy Gas jew jekk kienx ġie kkonsenjat lill-Liquigas skont il-Liġi.

37. Biss, kif ingħad, f'dawn it-tip ta' każijiet id-Difiża ma tistax tistrieħ fuq it-toqob jew dubji li l-Prosekuzzjoni tħalli fil-provi tagħha biex tkun tista' tuża lilhom bħala argument li l-Prosekuzzjoni tkun naqset milli tipprova l-każ tagħha sal-grad rikjest mill-Liġi. Kif ingħad f'dan il-każ il-Liġi hija iebsa mal-provditur awtorizzat li jkun qed iżomm ċilindri ta' provdituri ieħor billi taqleb il-piż tal-prova fuqu biex juri – bil-provi u bil-fatti – li huwa jkun qeda l-obbligi tiegħu li jikkonsenja lura dawk iċ-ċilindri li ma jkunux tiegħu lil sidhom fi żmien sebat ijiem kalendarji.

38. F'dan il-każ, għad li l-appellant tela' jixhed fis-seduta ta' nhar it-2 ta' Novembru 2021, u għalkemm għal iżjed minn darba waħda stqarr li huwa kellu r-records u l-karti li setgħu juru kemm fil-fatt kien jirritorna lura ċilindri tal-gass lil Liquigas kull ġimgħa – kemm bit-trakkijiet kif ukoll bit-trailers li jesgħu iżjed – huwa naqas milli tassew jipprova permezz ta' prova dokumentarja jew xort'oħra, li dik il-kwantita' enormi ta' ċilindri li instabu vojta u mixħutin fuq xulxin fuq in-naħa ta' wara tal-impjant tal-Easy Gas dakinhar tat-23 ta' Diċembru 2019 kienu ilhom għand Easygas anqas minn sebat ijiem mid-data tal-ispezzjoni jew li laħqu ġew ikkonsenjati lil Liquigas fi żmien sebat ijiem mid-data tal-ispezzjoni.

39. F'paġni 99 u 100 meta in kontro-eżami ġie mistoqsi sabiex jipprova li tassew kienet saret il-konsenja ta' 'il fuq minn disat elef ċilindru fi żmien sebat ijiem, l-appellant stqarr li huwa kellu l-provi dokumentarji li juru dan kollu:

> Dr. Stephen Mallia: Jiġifieri inti taħseb, int taħseb disat elef ċilindru taħseb stajt tirritorna l-istess ċilindri fi żmien sebat ijiem inti?
> Reuben Farrugia: Tinwkieta xejn. Nistgħu infittxu r-rekords u nurukom kif aħna rritornajnihom kollha għax jista' jkun li rritornajna bit-trailers. Meta jkun trailer jieħu erbgħa u għoxrin gaġġa tal-ħamsa u tletin.

40. Ukoll f'paġna 101 tax-xhieda tiegħu in kontro-eżami jgħid hekk:

> Reuben Farrugia: Le dak inti qed tgħidu. Aħna le, le qed nerġa' nkun ċar lejn il-Qorti aħna kuljum preċiż u għandna r-rekords, għandna karti ffirmati mingħand Liquigas vuoldieri aħna ma mmorrux għand il-Liquigas, narmu ċ-ċilindri u nitilqu niġru.

41. Issa dakinhar tal-ispezzjoni Paul Agius f'isem ir-Regolatur għas-Servizzi tal-Ilma u tal-Enerġija jgħid li fl-impjant tal-Easygas dakinhar li saret l-ispezzjoni, ma kienx hemm biss dawk iċ-ċilindri li dehru mitfugħin fuq xulxin u li kienu fuq in-naħa ta' wara tal-impjant. Kien hemm ukoll ċilindri 'stacked' fuq pellets tal-injam li fi kliem Agius

‘kienu stekjati fuq xulxin fuq pallets lesti biex jingħataw il-kumpanija l-oħra u..’ b’differenza kwindi minn **‘l-oħrajn kienu munzell, lot jiġifieri wara, wara l-fabbrika’.**

42. Dan li xehed dwaru Paul Agius jirriżulta wkoll mir-ritratti esebiti f’paġna 57 et seq. tal-atti proċesswali, li għad li ma kienux stampati bil-kulur huma xorta waħda indikattivi, jekk mhux ukoll korraborativi tal-fatt irraportat li kien hemm kwantita’ ta’ ċilindri vojta mitfuha f’munzell fuq il-wara tal-impjant kif ingħad.

43. F’paġna 86, Paul Agius Delicata jgħid ukoll li kien jaf li l-Easygas kienet iżżomm iċ-ċilindri l-vojta tal-Liquigas proprju f’dak il-lok fl-impjant tal-istess li kien jidher mir-ritratti esebiti f’foljo 57 et seq. u jagħmel distinzjoni bejn dawk iċ-ċilindri li kienu mitfugħin munzell fuq wara tal-impjant u dawk iċ-ċilindri li l-Easygas, kienet ippreparat għall-konsenja lura lill-Liquigas:

> Dr. Stephen Mallia: Allright. Qatt ġbartu intom ċilindri minn dan l-impjant partikolari? Qed tagħrfu l-impjant?
> .../....
> Dr. Stephen Mallia: Qatt ġbartu intom personalment.
> Paul Agius Delicata: Iva emm ġieli morna hemmhekk e imma ċ-**ċilindri ikunu ppreparati diġa’**[12]
> Dr.Stephen Mallia: Preparati. Prosit.
> Paul Agius Delicata: ġo gaġġeġ emm.

44. Dan jixhdu wkoll l-appellant stess fejn jgħid kif iċ-ċilindri huma jirritornawhom bl-użu tal-gaġġeġ u kultant ukoll bit-trailers meta jkollhom lot kbir. Biss, kif ingħad, għalkemm huwa baqa’ jinsisti li għandu r-rekords u għandu l-karti, huwa spiċċa biex qatt ma ppreżenta l-ebda rekords jew karti li juri tassew dak li sostna u ċjoe’ li dawk id-disat elef ċilindru kienu twasslu lura għand il-Liquigas fiż-żmien stipulat mil-Liġi.

45. Il-provi sodi f’dan il-każ urew li dakinhar tat-23 ta’ Diċembru 2019 fl-impjant tal-Easygas kien hemm iktar minn disat elef ċilindru li kienu ta’ proprjeta’ tal-Liquigas u li wħud minn dawn iċ-ċilindri ma jidhirx li kienu lesti għall-konsenja ġaladarba kienu mitfugħin f’munzell fuq wara tal-impjant b’differenza ta’ oħrajn li kienu fl-entrata tal-impjant fuq pellets tal-injam lesti għat-tgħobija u sussegwenti konsenja. Huwa fatt ieħor ippruvat kif l-appellant naqas milli jipprova, kif kellu l-obbligu illi jagħmel bil-Liġi, illi huwa tassew ikkonsenja ċ-ċilindri tal-GPL appartenenti lill-kumpanija Liquigas fi żmien sebat

[12] Enfasi ta’ din il-Qorti.

ijiem skont il-Liġi. Kif ingħad, aktar ispezzjonijiet fl-impjant tal-Easygas wara it-23 ta' Diċembru 2019 ma jidhirx illi saru iżda ġjaldarba kien stabbilt sal-grad rikjest mil-Liġi li saret ġabra mill-Easygas ta' ċilindri tal-GPL appartenenti lill-Liquigas u li dawn kienu jinsabu fil-pussess tal-Easygas, kien jinkombi fuq l-appellant illi jipprova, almenu sal-grad tal-probabbilita, li l-konsenja saret skont il-Liġi u fiż-żmien stabbilt mil-Liġi. Dan l-appellant ma għamlux in kwantu, minbarra d-dikjarazzjoni tiegħu bil-fomm, ma ġabx prova miktuba li qal li kellu biex, bis-saħħa tagħha juri li probabbilment kellu raġun. Peress li l-prova f'dan il-każ kellha tkun dik tal-konsenja taċ-ċilindri, l-iktar prova sħiħa u b'saħħitha kellha tkun dik dokumentarja li turi l-aċċettazzjoni lura tal-ammonti ta' ċilindri tal-gass li kienu dovuti li jitqassmu lil Liquigas u mhux biss il-kelma tal-appellant li dawn ġew konsenjati.

46. **Għalhekk din il-Qorti tqis li minn dawn il-provi li nġiebu quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, dik il-Qorti setgħet legalment u raġonevolment tasal għall-konklużjoni li waslet għaliha. Għaldaqstant, din il-Qorti qiegħda tiċħad l-ewwel aggravju tal-appellant.**

Kunsiderazzjonijiet dwar il-Piena mertu tat-tieni u l-aħħar aggravju tal-appellant.

47. In kwantu għall-piena inflitta mill-Qorti tal-Maġistrati, huwa prinċipju ormai stabbilt li f'materja ta' appell minn piena, sabiex Qorti tal-Appell tibdel il-piena li tkun erogat l-ewwel Qorti, dan tagħmlu biss fl-eventwalita' li jirriżultalha li tali piena tkun żbaljata fil-prinċipju jew manifestament eċċessiva. Hekk ġie mistqarr mill- Qorti tal-Appell Kriminali (Superjuri) fil-kawża fl-ismijiet **The Republic of Malta vs. Kandemir Meryem Nilgum and Kucuk Melek** deċiża nhar il-25 t'Awissu 2005 :

> It is clear that the first Court took into account all the mitigating as well as the aggravating circumstances of the case, and therefore the punishment awarded is neither wrong in principle nor manifestly excessive, even when taking into account the second and third grounds of appeal of appellant Melek. As is stated in Blackstone's Criminal Practice 2004 (supra):
>
> "The phrase 'wrong in principle or manifestly excessive' has traditionally been accepted as encapsulating the Court of Appeal's general approach. It conveys the idea that the Court of Appeal will not interfere merely because the Crown Court sentence is above that which their lordships as individuals would have imposed. The appellant must be able to show that the way he was dealt with was outside the broad range of penalties or other dispositions appropriate to the case. Thus in

Nuttall (1908) 1 Cr App R 180, Channell J said, 'This court will...be reluctant to interfere with sentences which do not seem to it to be wrong in principle, though they may appear heavy to individual judges' (emphasis added). Similarly, in Gumbs (1926) 19 Cr App R 74, Lord Hewart CJ stated: '...that this court never interferes with the discretion of the court below merely on the ground that this court might have passed a somewhat different sentence; for this court to revise a sentence there must be some error in principle."

Both Channell J in Nuttall and Lord Hewart CJ in Gumbs use the phrase 'wrong in principle'. In more recent cases too numerous to mention, the Court of Appeal has used (either additionally or alternatively to 'wrong in principle') words to the effect that the sentence was 'excessive' or 'manifestly excessive'. This does not, however, cast any doubt on Channell J's dictum that a sentence will not be reduced merely because it was on the severe side – an appeal will succeed only if the sentence was excessive in the sense of being outside the appropriate range for the offence and offender in question, as opposed to being merely more than the Court of Appeal itself would have passed." This is also the position that has been consistently taken by this Court, both in its superior as well as in its inferior jurisdiction.

48. Mill-banda l-oħra din il-Qorti trid tagħmel l-evalwazzjoni tagħha dwar jekk il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) applikatx piena li kienet manifestament eċċessiva meta wieħed jieħu kont ukoll tal- aspetti retributtivi u preventivi tas-sentenza emessa minnha. Kif intqal aktar il-fuq fl-appell Kandemir u li ġie wkoll imbagħad ribadit fl-appell superjuri **Ir-Repubblika ta' Malta vs. Marco Zarb**, deċiża nhar il-15 ta' Diċembru 2005, din il-Qorti bħala Qorti ta' appell ma tiddisturbax is-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-ewwel istanza sempliċiment għaliex kienet tippreskrivi piena li kienet għola minn dik li din il-Qorti kif komposta kienet kieku tagħti kieku kienet hi li qegħda teroga l-piena. Biex l-appell jirnexxi, kien meħtieġ li l- appellant juri li l-piena mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati kienet toħroġ barra mill-parametri tal-piena jew miżuri applikabbli għall-każ. Din il-Qorti ma tinterferix ma pieni li ma jkunux jidhru li huma żbaljati fil-prinċipju, għalkemm ikunu jidhru li huma pieni ħorox għal xi Ġudikanti.

49. Biex piena mogħtija minn Qorti tal-Ewwel Istanza tkun tista' tiġi mibdula jrid jiġi pruvat li kien hemm xi żball fil- prinċipju wara l-emanazzjoni ta' dik il-piena. Il-Qorti tal-Appell Kriminali fl-Ingilterra żviluppat ukoll il-kunċett ta' sindakabilita tal-piena tal-Qorti tal-Ewwel Istanza fil-każ li din tkun eċċessiva jew manifestament eċċessiva. Biss dan ma jfissirx li sempliċiment għax sentenza tkun tidher li hija fuq in-naħa aktar severa din tkun tissodisfa dan it-test tal-eċċessivita jew eċċessivita manifesta. Anzi dik il-Qorti ttenni li appell fuq tali piena jkun jista' jiġi milqugħ jekk jirriżulta li s-sentenza tkun barra l-parametri tal-piena li tkun applikabbli għall-offiża in kwistjoni u għaċ-ċirkostanzi tal-ħati u mhux għaliex tkun piena li tkun għola minn dik

li kieku l-Qorti tal-Appell kienet teroga għall-każ in kwistjoni. Dawn il-prinċipji ġew ukoll imħadnin minn din il-Qorti, kolleġjalment komposta fis-**sentenza Ir- Repubbblika ta' Malta vs Carmen Butler et** deċiża nhar is-26 ta' Frar 2009 fejn ġie mistqarr ukoll is-segwenti:

> Fil-verita`, dawn il-principji huma rifless tal-principju l-iehor li meta jkun hemm sentenza li tigi appellata mill-hati, il-Qorti tal-Appell Kriminali, bhala regola, ma tiddisturbax il-piena erogata mill-ewwel qorti sakemm dik il-piena ma tkunx manifestament sproporzjonata jew sakemm ma jirriżultax li l-ewwel qorti tkun naqset milli taghti importanza lil xi aspett partikolari tal-kaz (u anke, possibilment, lil xi cirkostanza sussegwenti ghas-sentenza ta' l-ewwel qorti) li kien jincidi b'mod partikolari fuq il- piena. S'intendi, kif diga` nghad, "sentencing is an art rather than a science" u wiehed ma jistax jippretendi xi precizjoni matematika jew identita` perfetta fit-tqabbil tal- fatti ta' kaz ma' iehor jew tal-piena erogata f'kaz ma' dik erogata f'kaz iehor.

50. Il-ġurisprudenza prevalenti f'dan il-kuntest, tgħallem li meta Qorti tiġi biex teroga piena trid tieħu kont taċ-ċirkostanzi kollha li jsawru l-każ, jiġifieri dawk tal-vitmi, l-interessi tal-komunita kollha kemm hi, kif ukoll dawk tal-ħati. F'dan is-sens, kemm il-ġurisprudenza lokali kif ukoll dik Ingliża tistabbilixxi li fl-eżerċiżżju ta' reviżjoni imħolli lilha, il-Qorti tal-Appell Kriminali trid tistħarreġ appell fuq il-piena inflitta kemm billi tqis iċ-ċirkostanzi kollha prevalenti li l-Qorti tal-Ewwel Istanza setgħet kienet f'qagħda li tara, kif ukoll, skont kif imsemmi fis-sentenza Butler tqis anke, possibilment, lil xi ċirkostanza sussegwenti għas-sentenza ta' l-ewwel qorti.

46. F'dan il-każ, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) ikkundannat lill-appellant għall-ħlas ta' multa ta' għaxart elef euro (€10,000). Verament li din mhix multa żgħira, iżda hija waħda li tidħol fil-wisa' fil-parametri tal-kwantita tal-multa li tista' tingħata kif preskritta fir-Regolament numru 28 tal-L.S. 545.20. Fil-fatt dan ir-regolament ma jippreskrivix biss il-multa iżda anke l-piena karċerarja li ma teċċedix it-tmintax -il xahar priġunerija, liema piena tista' tingħata flimkien ma' jew minflok il-multa.

47. Għad li l-multa ta' għaxart elef euro (€10,000) hija oneruża, din hija ferm il-bogħod mill-massimu li tikkontempla l-Liġi u li l-Qorti tal-Maġistrati setgħet twaħħal hekk kif ir-Regolament numru 28 jikkontempla massimu ta' multa ta' sebgħin elf euro (€70,000) jew għal multa ta' elf u ħames mitt euro (€1500) għal kull jum li jibqa' għaddej ir-reat, jew għal dik il-piena ta' priġunerija u multa flimkien.

48. Minn din l-għażla ta' pieni li kellha għad-disposizzjoni tagħha, il-Qorti tal-Maġistrati għażlet li timponi dik biss tal-multa, li wkoll

kienet toqrob sew lejn il-minimum li setgħet timponi. B'hekk ma jistax jingħad li dik l-għażla kienet manifestament eċċessiva jew żbaljata fil-prinċipju. B'hekk din il-Qorti ma għandhiex bażi legali li fuqha tista' tibdel dik il-piena.

Deċide

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qiegħda tiċħad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata.

Aaron M. Bugeja
Imħallef